

**АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА НАЦИОНАЛНОТО
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ВЪВ ВРЪЗКА С
ПРЕВЕНЦИЯТА, РАЗПОЗНАВАНЕТО,
ДОКЛАДВАНЕТО, ОТГОВОРА И
ИНТЕРВЕНЦИИТЕ ОТ СТРАНА НА
ИНСТИТУЦИИТЕ СПРЯМО ДЕЦА,
ПОСТРАДАЛИ ОТ НАСИЛИЕ В БЪЛГАРИЯ**

Адв. Владислава Дойчинова

Обхват на анализа

- ❖ Международни стандарти;
- ❖ Анализ на българското законодателство: наказателно-правни, административни и гражданско-правни аспекти.
- ❖ Рамката на пет елемента за закрила от насилието:
  - ✓ Превенция (образование и подкрепа);
  - ✓ Разпознаване (виждам, чувам, забелязвам);
  - ✓ Идентификация (система за докладване и рипортинг);
  - ✓ Отговор (спиране на злоупотребата);
  - ✓ Защита (предоставяне на услуги, наказателно проследване).

Деца, пострадали от насилие според българското законодателство. Наказателен аспект.

Генерална превенция за въздържане от престъпления, изразяващи се в два елемента: **общовъзпитателно въздействие** спрямо гражданите и **предупредително-възпиращо въздействие** на наказанието спрямо обществото;

- * **Превенция за въздържане от престъпления**, изразяваща се в избягване на последици от наказателното преследване при извършване на такива тежки посегателства спрямо деца, които могат да окажат сериозно влияние върху възможността на извършителя да заема изобщо държавна или обществена длъжност;
- * **Разпознаване**: Особената част на НК съдържа дефиниция за елементите и начина, по който да бъде разпознато престъпното въздействие, като се посочва обекта на въздействие или посегателство;

- * **Идентификация** на детето-жертва на насилие още при първия контакт с органите по наказателното преследване, т.е. при подаване на сигнал от пострадалия или от друго лице;
- * **Отговор, изразяващ се в спиране на злоупотребата**, -- мерките за защита (мярка за забрана за обвиняемия за непосредствено доближаване до пострадалото дете (чл.67 НПК));
- * **Елемент на защита:** чрез посочване на конкретната санкция и наказание –НК;
- * **Елемент на защита - НПК** – разпит пред съдия, участието на педагог или психолог при разпит, възможността за избягване на вторична викмизация чрез ограничаване на броя на контактите с извършителя, специализацията на органите, специализираните съдебни състави;

Деца, пострадали от насилие според българското законодателство. Граждански аспект.

- **Генерална превенция** за въздържане от насилие и да бъде гарантирано правото на всяко дете да се развива нормално физически, умствено, нравствено и социално - чл. 124, ал. 1 от СК , ЗЗДТ от чл. 10, ал.1 ;
- * **Домашно насилие:** превенцията чрез образование и подкрепа – чл.6 ЗЗДН, идентификацията на жертвите на домашно насилие и;
- * **Рипортинг - подаване на сигнал:** лекарите, както и учителите в училището или детската градина;
- * **Отговор и спиране на злоупотребата** следва да се има предвид, че децата, пострадали от насилие могат да получат незабавна защита от домашно насилие, до 24 часа. Съдът от своя страна също може да се самосезира, а ДСП да подаде сигнал. Последната възможност също е свързана и със системата за докладване.

- * **Участието на ДСП и социалните работници при разглеждане на случаи на насилие над деца или т.нар. деца в риск в първите четири фази;**
- * **ДСП има активна роля в превенцията на насилие чрез предоставяне на различни типове услуги на деца и родители и в очертаване на границите на риска.**
- * **Представителите на ДСП представят по делата социален доклад– базира се на проучване на детето и неговото семейство и/или близки. Активна роля – в *разпознаването на насилието.***

КМ, Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и работата и задълженията на медицинските специалисти и заетите в образователната сфера

- * **КМ:** разпознаване и идентификация чрез ясното разписване на взаимоотношенията между отделните участници в случаите на подаване на сигнал за дете в риск;
- * **Механизмът за противодействие на училищния тормоз** между децата и учениците в училище съдържа в себе си първите четири елемента;
- * **Образователната система** има ясно изразена роля по превенция на тормоза и насилието: превенцията като образование и подкрепа, която лицата, заети в образователната сфера, спрямо децата, пострадали от насилие и рипортинг до заинтересованите органи в случаите на констатирани случаи на деца в риск.

Препоръки

- * **Специализация на органите;**
- * **Безплатна правна помощ** за пострадали деца на досъдебното производство и деца-свидетели в наказателните процедури
- * Изготвяне на **индивидуална оценка за децата**, пострадали от престъпления и децата-свидетели.
- * Разширяване правомощията на директора на дирекция „Социално подпомагане” в случаите на деца, пострадали от домашно насилие.
- * Предоставяне на **специализирани услуги за подпомагане** на деца, пострадали от **домашно насилие**
- * Въвеждането на **законодателен механизъм**, съгласно който налагането на **мерките за закрила** да бъдат с приоритетно действие **спрямо възпитателните мерки**